

Projectleider UGCN Theo Lam: 'We hebben ons vooraf onvoldoende gerealiseerd dat uiergezondheid afhankelijk is van zo veel ongrijpbare factoren'

Uiergezondheid als thermometer

Het succes van Uiergezondheidscentrum Nederland (UGCN) krijgt waarschijnlijk een vervolg. De ambitie om het aantal mastitisgevallen in vijf jaar tijd met tien procent te verminderen, bleek weliswaar te hoog gegrepen, maar werken aan het verbeteren van uiergezondheid is wel veelvuldig op de agenda gekomen. Communicatie over bedrijfsontwikkeling en mastitismanagement en onderzoek naar de weerstand van vee staan komende jaren op de agenda.

tekst Jaap van der Knaap

Na vijf jaar krijgt het Uiergezondheidscentrum Nederland (UGCN) waarschijnlijk een vervolg. In het project, dat afgelopen jaren voor negen miljoen euro gefinancierd werd door de Nederlandse Zuivel Organisatie, LTO Rundveehouderij en het Productschap Zuivel, is veel werk verzet op het gebied van praktische communicatie en nieuw onderzoek. Voor de komende twee jaar zal, zoals het er nu naar uitziet, de Gezondheidsdienst voor Dieren UGCN financieren en faciliteren. Diverse landen vragen projectleider Theo Lam inmiddels naar uitleg over het initi-

atief, dat er in elk geval voor heeft gezorgd dat het Nederlands tankcelgetal de laatste jaren niet meer stijgt. Theo Lam: 'De motor van UGCN draait net. Het zou jammer zijn om nu zo'n rijdende trein te laten stoppen.'

Wat heeft vijf jaar UGCN opgeleverd?

'Het doel van UGCN was om de vertaalslag te maken tussen onderzoek naar uiergezondheid en de uitvoering in de praktijk. Daarin hebben we flinke stappen gemaakt. De bestaande kennis over uiergezondheid hebben we praktischer gemaakt

en dichter bij de melkveehouder gebracht. Aan studiegroepen over uiergezondheid met dierenartsen hebben drieduizend melkveehouders deelgenomen. Dat is ongekend veel. Daarnaast zijn er diverse onderzoeken uitgevoerd waarvan de uitslagen meteen in de praktijk te gebruiken waren.'

Kunt u een voorbeeld noemen van zo'n onderzoek?

'Vijf jaar geleden leefde bij veel veehouders het idee dat het toedienen van vitamine E goed zou zijn voor het terugdrin-

gen van mastitis. Dat blijkt maar voor een deel te kloppen. Bij een tekort aan vitamine E is er minder weerstand en dus meer kans op mastitis, maar koeien die te veel vitamine E krijgen, hebben juist een verhoogde kans op uierontsteking. Dat was in de praktijk nog niet bekend. Dat hebben we ook meteen gecommuniceerd.'

Er zijn toch al tal van onderzoeken geweest naar mastitis? Is nieuw onderzoek wel nodig?

'Het is juist de uitdaging om bestaande kennis nu zodanig bij de veehouder te brengen dat hij er ook iets mee doet.'

Dat klinkt als oude wijn in nieuwe zakken.

'Ik heb afgelopen jaren gemerkt dat de manier van communicatie heel belangrijk is. Neem als voorbeeld de melkershandschoenen. Iedereen weet dat door het dragen van melkershandschoenen het overdragen van bacteriën via de handen kleiner wordt. Maar al jaren bleef het percentage boeren dat handschoenen

verspreid en er is voorlichting gegeven. We hebben daarbij ingespeeld op het idee dat je afwijkt als je als veehouder geen handschoenen gebruikt. Dat heeft gewerkt. In een paar jaar tijd is het gebruik van melkershandschoenen gestegen van twintig naar veertig procent.'

Vijf jaar geleden was de ambitie dat in 2010 het percentage mastitisgevallen verminderd moest zijn van 25 naar 15. Is dat gelukt?

'Dat was te ambitieus. We hebben ons onvoldoende gerealiseerd dat er veel ongrijpbare factoren zijn die het percentage mastitis op bedrijven beïnvloeden. Bedrijven zijn afgelopen jaren flink gegroeid, we hebben te maken gehad met blauwtong en onderschat ook niet de invloed van sterk schommelende melkprezen op het gedrag van melkveehouders. Het is lastig te meten of er minder mastitis is dankzij UGCN. Wat ik wel constateer is dat in landen om ons heen het celgetal in een stijgende lijn blijft en dat het in Nederland dalende is. Het onder-

voorbeeld een boete bij een tankcelgetal van 350.000?

'Uit een van onze onderzoeken weten we dat een boete bij een hoog celgetal of juist een geldelijke stimulans bij een laag celgetal, werkt. Maar het ligt niet in de macht van UGCN om te pleiten voor strengere eisen. Daar spelen ook andere belangen.'

De samenleving voert de druk op om het antibioticagebruik terug te dringen. Wordt dat een van de speerpunten voor de komende tijd?

'De melkveesector is niet het zorgenkind in de discussie over antibioticagebruik, maar we moeten er wel aandacht aan besteden. Het is een uitdaging om de antibiotica die gebruikt worden, bewust in te zetten. Bij het standaard droogzetten bijvoorbeeld. Droogzetten met antibiotica is een verzekeringspremie en bedacht vanuit uiergezondheidsperspectief. We werken aan protocollen voor selectief droogzetten. De uitdaging hierbij is dat selectief droogzetten een negatief effect kan hebben op uiergezondheid. De discussie moet daarom niet alleen gaan over het verminderen van het gebruik van antibiotica, maar vooral over het verbeteren van het management.'

Wat schort er aan het management op de melkveebedrijven?

'Afgelopen jaren hebben we de bedrijven in omvang zien toenemen en ook het aantal bedrijven met een automatisch melksysteem groeit. Zeker op deze bedrijven bepaalt het management van de ondernemer de melkkwaliteit. Een kleine misstap heeft grote gevolgen. De uiergezondheid is in feite de thermometer voor het management op een bedrijf.'

'De ontwikkelingen in de sector bieden ook veel kansen. Grote bedrijven kunnen een groep maken met hoogcelgetalkoeien en een ondernemer met een melkrobot kan snel reageren op kengetallen die een uierontsteking voorspellen.'

Wat zijn de ambities voor komende jaren?

'We blijven samenwerking zoeken met partijen uit de sector en onderzoekers en we blijven communiceren over uiergezondheid. We hebben nieuwe onderzoeksvragen. Zo kijken we of we kunnen bijdragen in onderzoek naar de weerstand van vee. Koeien met een goede weerstand zijn minder vatbaar voor uierontsteking.'

'Ik ga me niet nog eens wagen aan streefwaarden. Ik wil het onderwerp uiergezondheid op de agenda houden, dat is lastig genoeg.'

'Melkveesector is niet het zorgenkind in de antibioticadiscussie'

gebruikt gelijk. We hebben als UGCN geprobeerd de standaard, wat veehouders normaal vinden, te verleggen. Samen met leveranciers van handschoenen zijn we een promotiecampagne gestart. Veehouders konden gratis handschoenen uitproberen, we hebben foldermateriaal

zoek loopt nog, maar ik verwacht dat het percentage mastitisgevallen afgelopen vijf jaar gedaald is met circa twee procent.'

Zou het niet veel effectiever zijn als zuivelondernemingen de celgetalgrens aanscherpen? Bij-